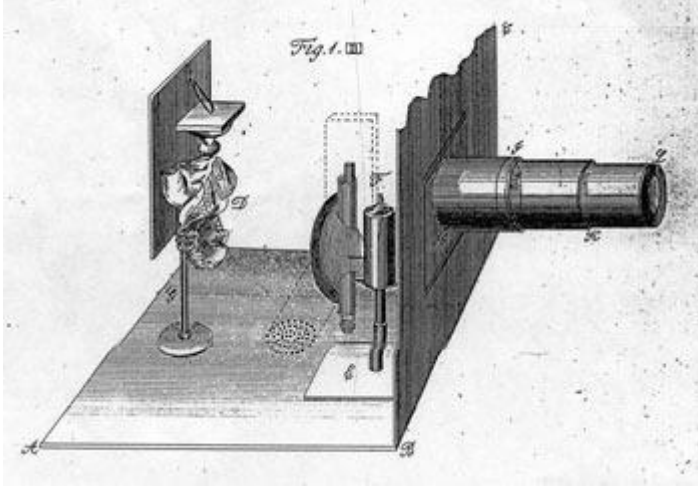

MEKTEPLERDE PROJEKSİYON

Edebiyat Mecmuası 1 Şubat 1919 Cild: 5

MEKTEPLERDE PROJEKSİYON

Alât ve vesait-i tedrisiyenin mükemmeliyeti talebenin semii üzerinde ne kadar müessirdir. Muallimlere kıymetli muavenetleri dokunan bu gibi tertibat sayesinde, en büyük hüsn-ü niyetlere rağmen yeknesak olmakdan kurtulamayan can sıkıcı takrirler cazip ve münasip fasılalarla kesilir. Zat-ı melekesi alabildiğine inkişafa başlar. Mekteplere karşı her çocuğun kalbinde gizli duran nefretler muhabbete merbutiyete inkılab eder.

Fenni tatbikat yapılamayan, ilmî terbiye esaslarına ehemmiyet verilmeyen zamanlarda, zavallı yavrular ne kadar

bedbaht idiler. Eski nazari tedrisat, kuru gürültülerle geçen saatler, onların ruhları hatta ahlakları üzerinde derin tahribat izleri bırakır bu gayrı tabiiiklerin neticesinde gelen dimağı adına cümle-i asabiyelerini bozar berbad ederdi.

Bir çocuk ne kadar çalışmak emeliyle mektebe gelmiş olursa olsun. Anlaşılmaz dersler, tabii ifadelerden pek uzak usuplarla yazılmış sahifeler gözünün önünde kesafet peyda etdikçe müşkülâtı iftihar etmek ümidleri, müstefid olmak emelleri, birer birer sukût eder. Zavallı yavru iradesi, arzusu hilafına rehavet, meskenet girdabına tutulurdu. Bir kere bu yılgınlık, gayr-ı şuurî tenbellik durumu başladımı artık ne çocukdan hayr, ne de huy ve etvarında intizam kalırdı. Bu ruhî hastalığa mesab olanları mekteb cezaları, aile tehditleri kurtarmak şöyle dursun; isyan, huysuzluk, titizlik, şaşkınlık gibi içtimai esas ile de ihtilatat yapmasına sebebiyet verdi. Eski terbiyenin bu berzahına yuvarlanmış bir zavallı bütün insanlıktan çıkar sabah akşam evden mektebe, mektebden eve bitab kollarındaki kitaplarla birlikde yuvarlanır bir makine derekesine düşerdi:

مکتبلرده پروژکسیون

آلات و وسائط تدریس بک مکتب طلبه ک سبی اوزرنده نهدر مؤتدر . مملله ایمنلی
 مهارتلی دولونان بو کئی تزییات سایستده ، اک جو بک حسن یتله ره رهآ یکنسی اولاندی
 قورنیه بیان جا، صیدجی تقریرلر جاذب و مناسب فاسله لرله کسیلور ، دات ملکسی آلایلدیکنه
 انکشانه باشلاره مکتبلره قارشى هرچو جنک نبدنه کیزل دوران نقرتله محبت، سهو طیت، انقلاب ایدر.
 فنی تطبیقات پایلامیان ، علم تریه اساسلرینه اهمیت ویرله بن زمانلرده . زواللی یاورولر نهدر
 بدیخت ایدیلر ، اسکی نظری تدریسات ، قورو کورولنولرله کچن ساعت ، آنلرک روحلری حت.

Bir dereceye kadar olsun uzaklaşabildiğimiz edvarlarda mektebden, tahsilden zevk almış çocuk, evladlarının sayinden zekasından hoşnud kalmış ebeveyn kimsenin görmediği bilemediği hayalî şeyler sırasına girmişdi.

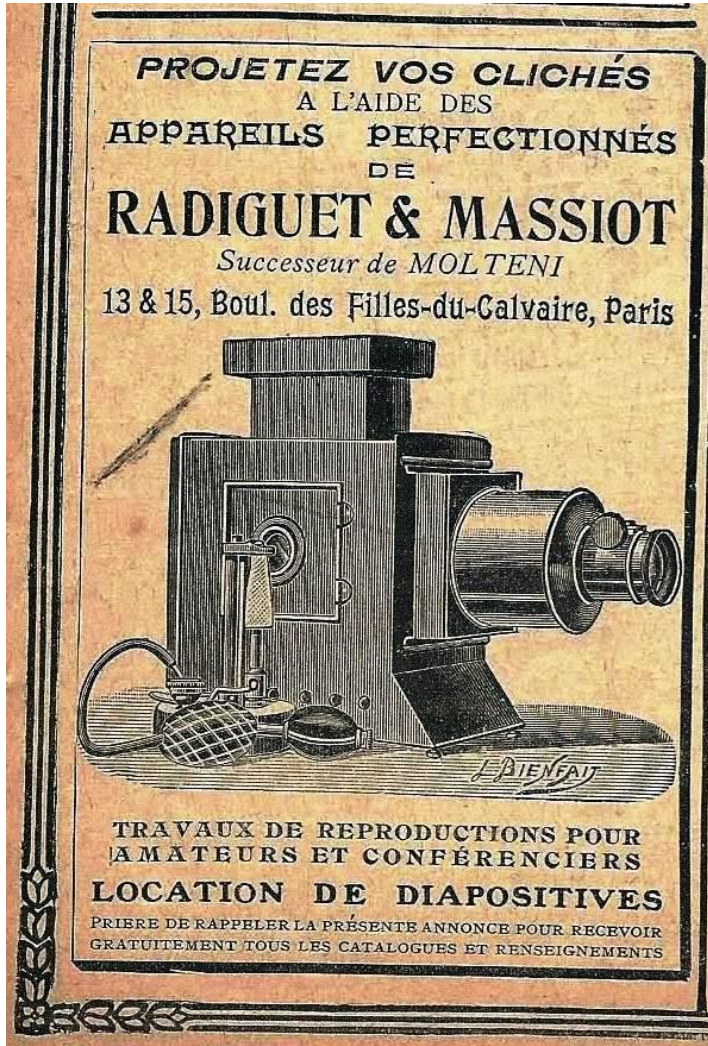
Benim çocukluğuma tesadüf eden zamanlarda pederinin yumruğu kendi isyan kudretini gayb etmiş. Hiç bir zavallı tanımamağa genç yaşında sıhhatinden hayatından yahud zekasından mahrum kalmış olmasın.

Bereket versin son zamanlarda, ilmî terbiyenin bazı güzel esasları bizim memleketimizde de tatbik edilmeğe başladı da mektebler zeka, sıhhat maktülü olmakdan muallimler de umacı rolü oynamakdan bir derece kurtulabildi.

Kanaat etmek mümkün değildir. Yalnız muallimlerin dersleri talebeye sevdirecek bir suretde takrir etmeği öğretmeleriyle maksad tamamen temin edilemez. Herhal tedrisatı müşahede esaslarına istinad etdirmek yolu bulunmalı. Bunun için de hiçbir fedakarlığı esirgemeyerek her dersi projeksiyonlarla vermenin çaresine bakılmalıdır.

*

**

Size bugünkü musahebemde Avrupada derslere tatbik edilmeğe başlayan projeksiyon alanlarının uğradığı tadilatdan bahs edeyim de henüz bu numunelerden mahrum olan zavallı çocuklarımızın haline birlikte acıyalım.

Garb mekteblerinde projeksiyon fenerleriyle mücehhez olmayan hiç bir derslane kalmamıştır.Hatta bazı derslere aid mevaddı daha mükemmel gösterebilmek için şimdiye kadar istimal edilen aetleri bile kafı görmüyorlar. İcabında mikroskop istinsaranı, ve sabit maddeleri de hail üzerinde tersim etdirmenin çaresini düşünüyorlar. Mesela maadin dersinde elde bulunan fenerlarla, istihsal edilen mahallerin manzaralarını, maadin kuyularının aksam ve tertibatını göstermek mümkün idi. Fakat şimdi bu kafı görülmüyor. Megascope la aksettirilen numuneleri, mikroskobun maktaalarını, tarz-ı intisac ve tebellürlerini de projeksiyon haili üzerinde ibraz etmek istiyorlar.

Ayrı ayrı alanlara müracaat suretiyle zaman kaybederek temin edilebilen bu gayeleri nihayet ihtira edildiği bir alanda birleştirmeye muvaffak olmuşdur. Buna da Massiot Appareil a transformation instataneé namını vermişdir.

Bu alet sabit bir elektrik lambasıyla bundan südur eden ziya hüzmesini üç muhtelif istikamete sırla mesaid bir müteharrik ayineden ibarettir. Eğer ayine (45) derece meyilli tutulacak olursa ziya el-aks şumullü bir menşur ile mücehhez adeseye vasıl olur ve bu sayede mahall-i mahsusuna afaki bir vaziyetde

kullanılmış resimlerin hayali hail üzerine nakl edilir. Bunu müteakib mikroskobun bir projeksiyon göstermek istenirse yalnız manivelasını biraz sola çevirmek kafidir. Bu hareket ayineyi mevziinden ref ederek anın yerine alt derunundaki mikroskobu ikame etmeğe hizmet eder. Kesif bir cismin iraesine sıra geldiği vakitte mezkur cismi alanın nihayetindeki delikten bırakan manivelayı bu defa biraz sağa döndürmek iktiza eder, bu halde ayinenin mücella vechi muadil numunesine müteveccih olarak (45) derece meyl ahz eder. Bu tertib maden parçasını tenvire ondan inikas eden hüzmeyi ayineden geçirerek haile sevke yarar.

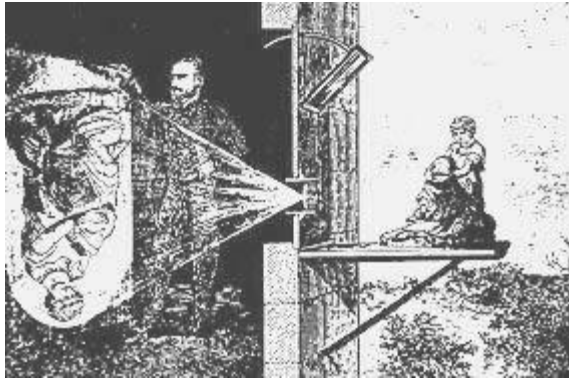
Alet bir kere dershanenin münasib bir mevkiine vaz edildikten sonra yukarıda tarif ettiğimiz seri ve basit hareketlerle mütemadiyen istimal olunabilir.

Adeselerin önüne mevzii menşurlar cüz'i bir mikdar ziyayı bile his edecek derecede hassas ve mükemmelen şeffaf maddelerden imal edilir.

Mösyö Bergaron bu alanda bazı tadilat yaparak tabakat, nebatat, ve ilm-i maadin tedrisatına daha müsaid bir kabiliyet vermiş ve son zamanlarda okul sanayi şubesinde istimale başlamıştır. Biraz da andan bahs edelim.

Projeksiyonun tertibinde de elektrik lambası (45) derece meyilli ayine ve inikas namlı menşuru hamil-i adese hemen aynıyla mevcuddur, yalnız ziyayı tersim eden ziya hüzmesi lambanın bulunduğu tarafa

tevcih edilmiş ve yine o cihete birbirinden müstakil üç hail vaz olunmuştur. Alelade resimler gösterilmek istenildiği vakit hüzme (45) derece meyilli ayine vasıtasıyla hailerden birinin üzerine sevk edilir. Mikroskobun istihzarat irane olunacağı zaman evvelki ayine kutunun üst tarafına ref olunur.

Hüzmede serbestçe mihveri etrafında matlub vaziyetine getirilmeğe müsaid ayineye vasıl olur. Ve bunun yardımıyla mikroskoba dahil olarak istihzarın hayali hail üzerine götürür. Kesif cisimler irane olunacağı zamanda bir vazifeye tahsis edilen hak üzerine vaz edilerek hem hüzme-i ziyaiyenin ve hem de arz-ı kesifin mihverleri istikametine tevcih edilir. Eğer bu maden pek ufak bir parça ise mühürü etrafında divar hususi tertibde bir sukuf yardımıyla üzerine ziya teksif olunur.

Bu müşahede safhalarının birinden öbürüne geçmek manevraları da ziyade teshil edilmiştir.

Abdülfeyyaz Tevfik

* Osmanlıca transkribi ve resim ilaveleri Erol Kömür tarafından yapılmıştır.

Kategori: Yazarlar / [Erol Kömür](#) / [BAŞYAZI](#)